

BẠCH MAI

QUÝ THỂ

Má tôi nói gốc bạch mai đó có tuổi lớn hơn bà. Khi bà còn là một đứa con gái nhỏ thường theo người lớn đến mấy sông bãi để được ăn hàng thì thấy cội mai đã là một cây cao và to, nay má tôi hơn chín chục, cây mai đã quá trăm tuổi từ lâu. Mấy đứa bé muốn hái hoa để chơi đồ mua bán hàng phải bắc ghế đứng lên. Đó là gốc bạch mai trong phủ Tuy Lý Vương, dân gian gọi là phủ Ba Cửa ở Vĩ Dạ, Huế.

Sau nhiều năm trở về tôi mới nhìn thấy gốc mai trắng, một cái cây già lão cằn cõi, đã lâu không được người chăm bón. Phủ thờ hồi đó hoang tàn cùng với triều đại nhà Nguyễn. Phủ thờ chẳng còn gì nhiều, chỉ là căn nhà ngói năm gian, dài như cái rạp hát. Bên trong có vài cái tủ gỗ, mặt gương bể cả, chứa hàng trăm bản khắc gỗ bộ sách của Ngài Tuy Lý và bàn thờ ngài.

Tuy Lý Vương huý là Miên Trinh, một vị vương ưu tú, rất có thể lực, song không ra tham chính trị nước, chỉ sành và yêu chuộng văn thơ.

Gốc bạch mai đứng ở cạnh cửa đi vào ở bên hông nhà, làm chỗ cột dây phơi quần áo. Tôi nhớ lúc đó cây to cỡ cột nhà, chiều

cao chỉ độ ba mét, đến đây hình như nó bị bom đạn hay ai đó chém ngang, không cao lên được nữa. Từ nơi ấy nứt ra nhiều nhánh con, trông giống như công chúa đội vương miện xanh.

Thú thật tôi chỉ mới nghe nói hoa mai màu trắng, chưa thấy cây bạch mai trổ hoa lần nào. Sau này về Nha Trang tôi quen một nhà thầu khoán cũ giàu có, ông về hưu vui thú điền viên, ông có một khu vườn cây cối hoa lá tốt tươi, trồng nhiều gốc mai. Ông bạn già chỉ tôi xem một cây mai, nói đó là gốc thanh mai (mai xanh). Lúc này chưa phải mùa mai trổ hoa, cây thanh mai chẳng có điểm gì đặc sắc. Mùa xuân năm ấy ông bạn già đặt tiệc thưởng hoa, tôi được mời đến xem mai nở, trong đó có cây thanh mai. Tôi tò mò muốn xem đoá hoa mai xanh. Thế nhưng đến nơi tôi vô cùng thất vọng. Chử thanh mai làm tôi nghĩ tới đoá hoa thực sự màu xanh, không xanh lăm như nước biển thì ít nữa cũng xanh ngọc thạch, xanh lá non hoặc màu xanh lá già hay lá úa. Tôi nghi ngờ đây không phải là cây thanh mai chính hiệu. Những đoá hoa của nó có màu vàng nhạt, vàng nhẹ, vàng chanh, nhìn và tưởng tượng mới thấy ửng lên chút xanh xao sâu bên trong. Một màu xanh còn nằm trong màu vàng, màu xanh mơ hồ .

Từ đó tôi nghĩ người chơi hoa, chơi chim, chơi đồ cổ, thường tưởng tượng, ly kỳ hoá sự việc, và cường điệu hoá nó lên, khoác cho chúng cái tên lạ, chỉ để thoả mãn tự ái. Từ đó tôi bắt đầu nghi ngờ về những hiện tượng phi thường trong thiên nhiên, cuộc đời này không dành chỗ cho sự huyền ảo mơ mộng .

Năm ấy tôi được mời làm giám khảo trong cuộc thi hội hoa xuân. Cuộc thi có nhiều bộ môn, non bộ, đá cảnh, hoa lan, hoa xương rồng... Trong cuộc thi này, ai cũng chú trọng tới hoa mai vì ấy là mấy ngày trước tết. Thực đúng là hội hoa xuân, nhiều thứ hoa lá, cây trái, nhất là mai, đủ loại to nhỏ, mai vườn, mai núi, mai biển ...

Sau khi đoàn giám khảo đi một vòng quan sát và cho điểm vào sổ tay của mỗi người, một vị giám khảo già kề tai tôi nói nhỏ :”Đẹp thì có đẹp, nhưng toàn là hoàng mai, chậu, gốc, thân ,cành, hoa, lá đều tương tự như nhau, thực khó mà chọn lựa, lấy cây nào, bỏ cây nào . Phải chi có khóm bạch mai...” Ai cũng đồng ý, nếu có khóm bạch mai thì thế nào nó cũng chiếm ngôi hoa hậu, lĩnh giải thưởng mấy triệu bạc. Tôi nghĩ đến gốc bạch mai trong phủ Tuy Lý Vương ước mong:”Ừ, phải chi...”

Còn ba ngày nữa là tết, tôi ra chợ mua mai về chưng phòng khách và cắm lên bàn thờ ông bà. Tôi vừa đi chăm mai về nên thấy mai ở chợ đều xoàng mà giá lại đắt. Tôi thử trả bị người bán chê bai, tôi giận dỗi bỏ về.

Cuối đường tôi gặp một ông lão, dáng tiên phong đạo cốt, mặt mũi hồng hào, râu trắng như tuyết. Ông đẹp như một vị lão tiên trên non bồng đem hoa xuống trần gian bán. Ông lão đứng giữa phố phường ngựa xe tấp nập trông thật lạc lõng tội nghiệp. Tay ông cầm cành mai lớn, gốc cây bằng cổ tay, cao mấy thước, đầy búp, vài đoá mai vàng rụt rè nở một cách thăm dò. Có lẽ ông cụ đứng trong nắng bán mai đã mấy giờ rồi, trông mỗi một, bên cành mai. Tôi dừng lại thăm dò, hỏi:” Cụ bán cành mai này sao ?”. Ông lão gật đầu. Tôi hỏi, sao không bảo con cháu đi bán, cụ nói chẳng có đứa nào. Tôi xem mai, hỏi giá, ông lão nói :”Mai nhà, đau lòng lắm mới chặt đi bán. Ông cho bao nhiêu cũng được...”. Tôi xem cành mai, nó là mai vườn, có nhiều búp non hứa hẹn khi nở sẽ rất rôm rả, sáng nay, hai bảy tháng chạp, chỉ mới vài nụ hé mở để lộ cái màu vàng nghệ, một màu vàng khoẻ khoắn, hứa hẹn nhiều cánh, có thể đây là giống mai vàng đa cánh, mai vườn được chọn lọc và chăm sóc kỹ lưỡng. Tôi mua cành hoa với một giá đắt, và tôi cũng tự vỗ về tự ái của mình về việc mua cành mai cốt để giúp ông cụ.

Ông già bán mai xong, đứng lên đổ thùng nước cắm hoa

ra đường rồi xỏ chân vào đôi guốc gỗ đóng quai da bò. Ông không kêu xe mà đi bộ. Tôi hỏi nhà ông bảo gần đây. Tôi nói chở cụ về, cụ gật đầu. Tôi đưa cành mai cho ông lão cầm hộ, lấy xe chở ông, đi được một đoạn ông bảo tôi rẽ vào xóm nhỏ, dừng trước một vườn cây. Ông già cảm ơn đi vào, dáng thiếu nảo, như người đang bệnh.

Hôm sau và hôm sau nữa thêm một vài cái nụ nở, đúng là hoa nhiều cành, màu vàng nghệ khoẻ khoắn. Hình như chúng chỉ nở đôi ba nụ, nở một cách thăm dò, còn đợi đến chính tết. Tôi biết ông cụ là một chủ vườn rất giàu kinh nghiệm trong việc cắt cành tạo dáng và trảy lá. Cả nhà tôi lo việc sắm tết, tôi lo bày biện bàn thờ ông bà, đem bộ lư đồng đi đánh bóng, vợ tôi lo bánh mứt. Thời buổi này ai cũng bị cái thuyết thực dụng chi phối. Nhà nào cũng chỉ làm việc đơn giản là đem tiền đi mua sắm, không ai chịu bỏ công ra làm thứ gì. Tôi không thích như vậy, chúng tôi muốn làm bánh mứt cho trong nhà có không khí xuân, cho con cháu được dịp nấu bánh chưng, canh nồi bánh chưng đón giao thừa.

Đêm đó tôi ngồi thức canh nồi bánh chưng, ba giờ khuya mới chợp mắt. Tôi ngủ nơi phòng khách. Trong mơ hay không phải trong mơ, hay nửa mơ nửa tỉnh, tôi nghe tiếng than thở của nhiều người, âm thanh nhỏ xôn xao rúc rích. Lại chưa lại có tiếng thút thít, tiếng nhiều đứa con trai gái và trẻ con khóc. Tiếng khóc nhỏ lắm, vi vu như có như không. Riu rít như tiếng loai côn trùng. Lúc đó tôi cho chỉ là chuyện huyền hoặc trong mơ, tôi ngủ.

Sáng, khi cánh cửa lá sách bằng gỗ trong ra. Một lúc sau sáng hơn, có lẽ bên ngoài một buổi sáng mùa xuân còn đứng chờ, chưa chịu đi vào phòng. Tôi đã thức, mở một con mắt rồi hai con mắt. Tôi trông thấy cành mai trắng toát! Tôi dụi mắt nhìn cho kỹ, ngẫm nghĩ, hay tại cái ánh sáng ban mai xanh xao từ cửa sổ chiếu vào làm cho những bông hoa thấy trắng lên. Tôi ngồi dậy mở đèn, ngọn đèn nê-ông thược hai rất sáng. Những bông hoa màu trắng. Tôi vẫn còn nghi ngờ. Hay vì ánh sáng ngọn đèn huỳnh quang không thực, nó đánh lừa mắt người? Tôi mở tung cửa sổ, ánh sáng và cả ánh nắng tràn vào. Trời ơi! Mai nở rộ trắng cành, thực đúng là “Cành mai trắng mộng” (tên một tập thơ của Vũ Hoàng Chương). Những đóa hoa như được cắt bằng giấy trắng, nhiều cánh trắng như bông.

Đâu đó xôn xao tiếng người, tiếng xe cộ của người đi hái lộc đầu xuân .

Tôi kinh ngạc về hiện tượng kỳ dị này. Ngay ngày đầu xuân tôi trở lại ngôi nhà ông cụ bán mai. Từ xa tôi đã trông thấy rất nhiều người chen chúc trước cánh cửa gỗ, nơi chiều qua tôi đưa ông cụ về. Tôi chen vào, thấy có treo tấm bảng báo tang. Đến đây tôi đã hiểu vì sao cảnh mai trắng mộng./.

Quý Thế

Chuyển đến: **Lê-Thụy-Chi**

Ngày 18/2/4894 - Ất Mùi (6/4/2015)

www.vietnamvanhien.net